

U s n e s e n í

Výboru pro práva lidí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením

Rady vlády pro lidská práva

ze dne 10. února 2025

k nové dávce státní sociální pomoci

Výbor pro práva lidí ohrožených chudobou a sociálním vyloučením

- I. d o p o r u č u j e místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí podpořit v Poslanecké sněmovně pozměňovací návrhy obsažené ve sněmovních tiscích 799/2 a 800/2 směřující k
 - a) rozšíření zranitelných skupin
 - b) zmírnění podmínek pro získání složky dítě
 - c) zmírnění podmínek sankčního vyřazení z evidence Úřadu práce
 - d) zohlednění dalších příjmů pro získání pracovního bonusu a
 - e) úpravám výpočtu životního minima
- II. d o p o r u č u j e místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí podpořit v Poslanecké sněmovně případné pozměňovací návrhy směřující k
 - a) zohlednění srážek v insolventci při stanovení rozhodného příjmu pro výpočet dávky
 - b) výplatě dávek v měsíci, za který náleží
 - c) zohledňování krátkodobých výpadků příjmů
 - d) zohlednění průměrné inflace v úpravě normativní nájmů a jejich výpočtu podle cenové mapy Ministerstva financí

pokud budou předloženy
- III. ž á d á místopředsedu vlády a ministra práce a sociálních věcí, aby sledoval dopad nové dávky státní sociální pomoci hlavně na následující skupiny a jejich domácnosti:
 - a) pracující senioři v důchodovém věku, kterým však na něj nevznikl nárok
 - b) rodiče samoživitele s dětmi mezi 7 – 10 lety věku
 - c) osoby se zdravotním znevýhodněním v lehčích formách (např. invalidní důchodci v 1. stupni, příjemci příspěvku na péči v 1. stupni)
 - d) uchazeči o práci ve vyšším věku (zejm. 55+) a
 - e) osoby v insolventci

- IV. ž á d á místopředsedu vlády a ministra práce a sociálních věcí, aby sledoval dopad nové dávky státní sociální pomoci v otázce
- a) dostatečného pokrývání nákladů na bydlení dávkou a
 - b) motivace k plnění školní docházky
- V. d o p o r u č u j e místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí a generálnímu řediteli Úřadu práce ČR zapojit odborníky z občanského a akademického sektoru do
- a) sledování dopadů nové dávky státní sociální pomoci v praxi a
 - b) tvorby metodických dokumentů pro uplatňování nové dávky státní sociální pomoci

Odůvodnění

Poslanecká sněmovna v současnosti projednává vládní návrh zákona o státní sociální pomoci ([Sněmovní tisk 799](#)) a s ním související změnový zákon ([Sněmovní tisk 800](#)), které směřují k zásadní reformě sociálních dávek v ČR. Současné čtyři dávky státní sociální podpory (přídatek na dítě a příspěvek na bydlení) a pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení) se sloučí do jedné dávky státní sociální pomoci se složkami bydlení, dítě, živobytí a pracovní bonus. Sjednocení má na jednu stranu přinést zjednodušení procesu žádání a poskytování dávky a také větší kapacity Úřadu práce ČR na práci s klienty, na druhou stranu ale přináší i zpřísnění podmínek pro získání podpory jako povinnost pracovní aktivity pro většinu žadatelů, majetkový test apod., což by mnohé skupiny mohlo o nutnou podporu připravit.

Odbornice a odborníci z nevládních organizací věnujících se pomoci lidem v chudobě a sociálním vyloučení identifikovali v předložených návrzích mnohé problémy. Reforma může negativně dopadat na mnohé zranitelné skupiny jako např. rodiče-samoživitele, osamělé seniorky a seniory, osoby dlouhodobě nemocné či se zdravotním znevýhodněním. U složky bydlení je maximální hodnota nájemného nastavena příliš nízká a v praxi tak neumožňuje sehnat nájem, který by složka byla schopna pokrýt. Složka dítě má být odebírána v případě pracovní neaktivity jiného člena domácnosti či při neplnění školní docházky, což naopak situaci dítěte může ještě zhoršit. Systém rovněž zachovává přísné nastavení sankcí za neplnění povinnosti spolupráce s Úřadem práce ČR, kdy jedno opomenutí může vést k vyřazení z evidence a tím ke ztrátě podpory až na 6 měsíců. Vhodné by rovněž bylo hodnotit příjem pro účel dávky až po provedení insolvenčních srážek, aby se zohlednila jeho skutečná výše, kterou má člověk k dispozici. Tím bude i motivován si svůj skutečný příjem zvýšit v rámci legální ekonomiky.

Během následných jednání uvedených odbornic a odborníků, zástupců zmocněnkyně vlády pro lidská práva a veřejného ochránce práv s ministrem práce a sociálních věcí a zástupci jeho úřadu se podařilo dospět ke shodě nad nutností některých změn. Tyto změny byly následně reflektovány v pozměňovacích návrzích, nad kterými se shodl i sněmovní Výbor pro sociální politiku ve svých usneseních ([Sněmovní tisk 799/2](#) a [Sněmovní tisk 800/2](#)). Výbor proto doporučuje ministru práce a sociálních věcí, kterého vláda jako předkladatel pověřila svým zastupováním během parlamentního projednávání návrhů, aby tyto pozměňovací návrhy popsané v bodě I podpořil jak na jednání garančního výboru mezi 2. a 3. čtením, tak během 3. čtení na plénu, kdy bude žádán o stanovisko předkladatele. Dále Výbor vnímá další problematiku otázky zmíněné v bodě II., které nebyly zahrnuty do uvedených usnesení výboru, ale mohou být předmětem dalších pozměňovacích návrhů jednotlivých poslankyň a poslanců. Doporučuje proto ministru práce a sociálních věcí rovněž jejich podporu, pokud budou během 2. čtení předloženy. Konečně Výbor žádá ministra práce a sociálních věcí o sledování dopadů reformy dávek po jejím přijetí v praxi, a to jak vzhledem ke zranitelným skupinám uvedeným v bodě III, tak v otázkách popsaných v bodě IV. Do tohoto sledování by se pak podle bodu V měli zapojit i odbornice a odborníci z občanského sektoru, kteří by se měli podle Výboru i podílet na tvorbě metodických dokumentů k uvádění reformy do praxe.